

1* Техничка документација: Планска/Проектна документација/геодетски елаборат/Извод од проект

- Документи и податоци кои задолжително треба да се содржани во техничката документација:
  - геодетска подлога – Ситуација во М 1:500 или М 1:1000;
  - диспозиција на објектот на топографска карта во М 1:25000;
  - координати (X,Y и Z) на локацијата, односно објектот во државен геодетски систем;
  - основи, пресек и извод на објектот кој се гради или поставува;
  - краток опис на намената и функцијата на објектот;
  - податоци за проектантот и инвеститорот на објектот;
  - КП, КО и Општина
- За даљиноди: извод од проектот на кој е прикажана трасата на даљинодот, подолжен профил и координати на столбовите
- За ветерници, мларни станици за ветер и ветерни паркови: извод од проектот кој содржи ситуација со столбовите и податоци за секој столб (координати, висини, надморски висини на теренот на кој се поставуваат, сопственик/оператор.)

2* Може да се достави и по отпочнување на постапката, а пред издавање на согласност

Датум: 02.07.2026

Потпис и печат:

[Својеручен потпис]

6. Пополнува Агенцијата за цивилно воздухопловство

Договор со давателот на ATM/ANS услуги (за над 100м)	☐ Да	☐ Не	☐ N/A
Во OLS на аеродром или деталиште	☐ Да	☐ Не	☐ N/A

Доколку претходниот одговор е да:

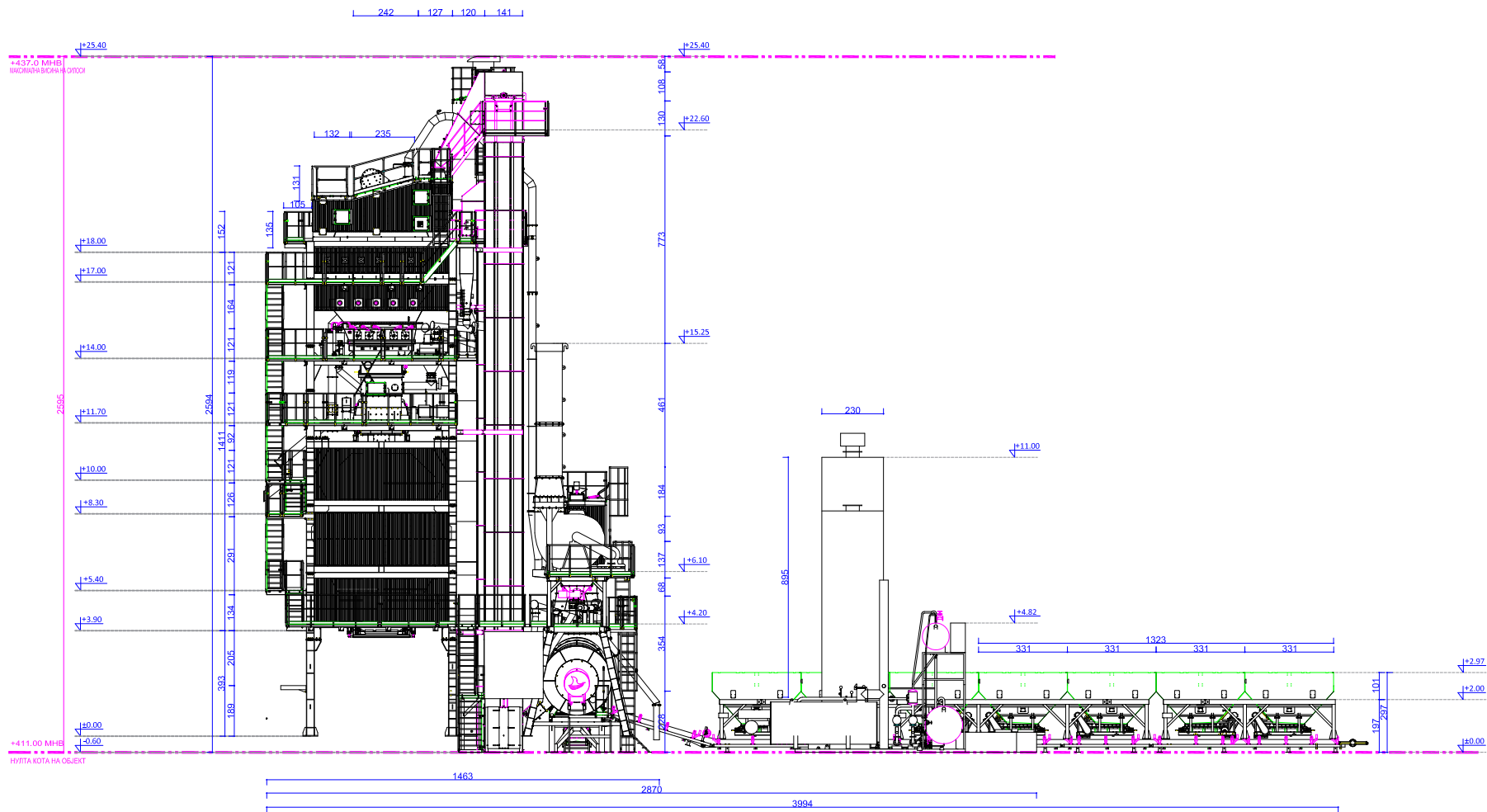
- Назив на аеродромот / деталиштето			
- OLS			
- Оддалечност од ARP			
Воздухопловна студија / Безбедносна проценка	☐ Да	☐ Не	☐ N/A
Платен надоместок согласно Тарифникот на АЦВ	☐ Да	☐ Не	☐ N/A

Дополнителни забелешки / коментари:

Овластено лице од АЦВ

Место и датум:

Уп.бр:

Врз основа на член 17 и член 80, став 2 од Законот за воздухопловство (Слвесник на Република Северна Македонија бр.14/24, 224/24, 3/25 и 144/25), член 51 од Законот за општата управна постапка („Слвесник на Република Северна Македонија“ бр.124/15 и 65/18), а во врска со Прилог 3 од Правилникот за аеродроми и препреки („Слвесник на Република Северна Македонија“ бр.31/2025 и 4/2026), на барање од ФИЛИП Инженеринг ДООЕЛ Скопје, со седиште на Јадранска магистрала (Качанички пат), с.Визбегово б.б., 1000 Скопје, директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесува

РЕШЕНИЕ

СЕ ИЗДАВА СОГЛАСНОСТ за изградба на објект со Г2.1 ТЕШКА ИНДУСТРИЈА - АСФАЛТНА БАЗА на ГП 1.1 за КО Глуво Бразда, општина Чучер Сандево, за потреби на инвеститорот ФИЛИП ИНЖЕНЕРИНГ ДООЕЛ увоз-извоз Бразда, со следните услови:

1. Објектите да се изведат согласно доставената проектна документација со тех.бр.2861 од Мај 2026 изработена од ИНТЕРГРАДБА ТАНЕВСКИ ДООЕЛ;
2. Највисокит објект во рамки на опфатот (Објект 6, Н=26м) да се обележи како препрека во воздухопловството на следниот начин:
  - а. За воочување во дневни услови:
    - боење на најгорниот дел од објектот во пет црвено/бели полиња со широчина на појас од по 1.5м (три црвени/RAL 3020 и две бели/RAL 9010) од кои првото и последното поле со црвена боја;
  - б. За воочување ноќе и во услови на намалена видливост
    - на или најблиску до највисокиот дел од објектот да се постават 4 (четири) црвени светла, тип Б, НИ, 32cd, постојани и видливи од сите страни, така што ќе може да се воочи контурта на објектот;
3. Му се укажува на сопственикот на препреката дека е должен континуирано да ја одржува и следи состојбата со исправноста на визуелните ознаки за обележување од точка 1 на ова решение.
4. Ова Решение стапува во сила со денот на неговото донесување, а жалбата не го одлага извршувањето на Решението.

Образложение

ФИЛИП Инженеринг ДООЕЛ Скопје, на ден 08.07.2026 година, достави техничка документација:

- УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ЗА ПАРЦЕЛИРАНО ГРАДЕЖНО ЗЕМЈИШТЕ СО НАМЕНА Г2.1 ЗГРАДИ ОД ЛЕСНА ГРАДЕЖНА ИНДУСТРИЈА-ФАБРИЧКИ КОМПЛЕКСИ, ИНДУСТРИСКИ РАБОТИЛНИЦИ, ХАЛИ ЗА МОНТАЖА, СКЛАДОВИ, ТОПЛАНИ, ГЕНЕРАТОРСКИ СТАНИЦИ И СЛИЧНО, ПОГОНИ И БАЗИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА АСФАЛТ И БЕТОН ЗА РАЗРАБОТКА НА ГП 1.1 (ОД ЛУПД ЗА ИЗГРАДБА НА ОБЈЕКТ СО НАМЕНА Г1 - ТЕШКА ИНДУСТРИЈА) КО ГЛУВО БРАЗДА, ОПШТИНА ЧУЧЕР САНДЕВО со ТЕХ БР: 0801-204/26 изработен од „БИЛД УРБАН“ ДООЕЛ СКОПЈЕ и
- ИДЕЕН ПРОЕКТ за изградба на објекти со намена Г2.1 ТЕШКА ИНДУСТРИЈА - АСФАЛТНА БАЗА на ГП 1.1 за КО Глуво Бразда, општина Чучер Сандево со тех.бр.2861 од Мај 2026г. изработен од ИНТЕРГРАДБА ТАНЕВСКИ ДООЕЛ

По извршениот увид во доставената техничка документација утврдено е дека планираните објекти се наоѓаат во зона на спортскиот аеродром Скопје-Стенкивец, северно од праг „12“, на полетно/слетната патека на аеродромот, во рамки на хоризонталната рамнина за ограничување на препреки, на терен со елевација од 411мнв. кој претставува природен продор. Највисокит објект, со висина од 26м, поставен на локација со координати у: 7 531 482.877 и х: 4 659 713.502 и максимална елевација од 437мнв.,

претставува препрека во воздухопловството, но нема да влијае на постојните процедури за летање на аеродромот, врз основа на што, согласно одредбите од Законот за воздухопловство, сите подзаконски акти и меѓународни ICAO и EУ стандарди, за наведениот објект се донесе решение како во диспозитивот.

Доставената техничка документација се задржува за потреби на Агенцијата за цивилно воздухопловство.

Правна поука: Против ова решение незадоволната странка има право на судска заштита пред Управниот суд во рок од 30 (триесет) дена од приемот на Решението.

Решено во Агенцијата за цивилно воздухопловство на ден 10.07.2026 година под Уп.бр. 09-382/2026.

Biljana Jovanova

Digitally signed by Biljana Jovanova
Date: 2026.07.10 13:00:30 +02'00'

Билјана Јованова

Воздухопловен инспектор за градежна инфраструктура
на аеродроми, леталишта и терени
(Овластување бр.04-265/2 од 28.02.2025 година)

ГРАФИЧКИ ДЕЛ

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ОПШТИНА ЧУЧЕР - САНДЕВО
Одделение за урбанизам, комунални
дејности, заштита на животна средина и
локален економски развој -
Бр. 11 - 06/173-2 од 13. 07. 2026 год
Чучер-Сандево

ИЗВОД ОД ПЛАН БРОЈ: 173

**ЛУПД: Локално урбанистичко-планска
документација за објект со намена**

Г1-тешка и загадувачка индустрија

Општина Чучер-Сандево

Решение бр.11-509/13 од 30.09.2019

**Намена на градба: Г1-тешка и загадувачка
индустрија**

**КО: Глуво Бразда КП: 1/1, КП 483, КП 1420/2,
КП 1420/1, КП 1419, КП 1418, КП 1417, КП 1416,
КП 1412, КП 1408, КП 1407, КП 1406 и КП 1405.**

Ул:

Архитектонско-урбанистички проект

Потврда за АУП бр.11-472/2 од 18.05.2020

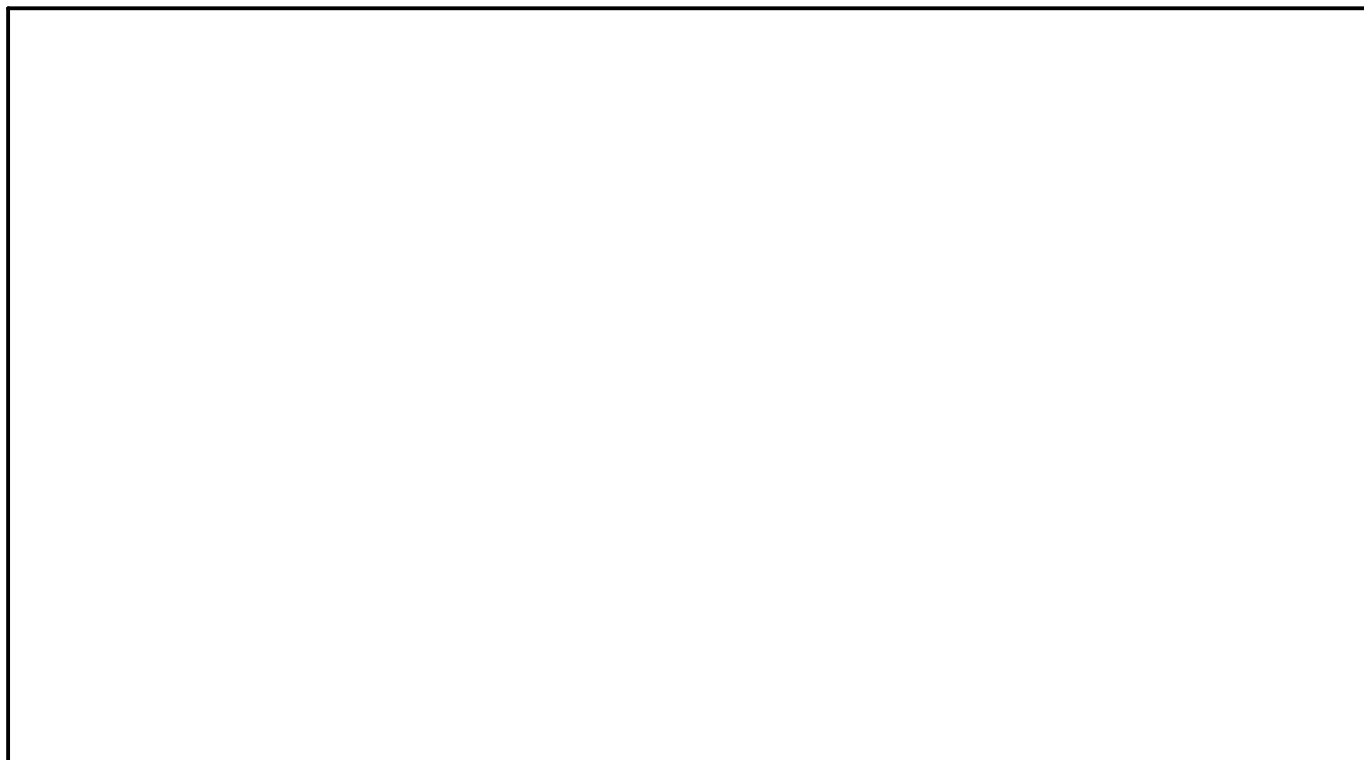
Ул:

**КО: Глуво Бразда КП: 1/1, КП 483, КП 1420/2,
КП 1420/1, КП 1419, КП 1418, КП 1417, КП 1416,
КП 1412, КП 1408, КП 1407, КП 1406 и КП 1405.**

ДЛ:

М= 1:2500

ГРАФИЧКИ ПРИЛОГ

НУМЕРИЧКИ ПОКАЗАТЕЛИ

Споредбени нумерички показатели (согласно важечка ЛУПД и според АУП)

Број на градежна парцела	Намена	Комплатибилна намена	Процент на комплатибилна намена	Максимална висина	Висина кативос	Графикот отчитана површина на парцела (м ²)	Површина на парцела (м ²)	П (м ²) граѓа	Бруто П (м ²) размена	Процент на изградност %	Коэффициент на искористеност
ПП 1.1	Г 1- тешка и загадувачка индустрија	Д1, Д2, Д4,Б4, В2, Г2,Г3, Г4,	49%	15.0 м	П+2		66184 м ²	54946 м ²	164839 м ²	до 70 %	2.49
Вкупно:							66184 м ²	54946 м ²	164839 м ²	до 70 %	2.49

Број на градежна парцела	Површина на градежна парцела(м ²)	Број на објект	основна класа на намена	Површина под граѓа (м ²)	Бруто размена површина	Процент на изградност (%)	коэффициент на искористеност	Максимална висина граѓа	Број на спратови	Заклучок	Парцелите по рамките на парцелата согласно член 49 од Правилникот за стандарти и нормативи за урбанистичко планирање
1.1	66184 м ²	1	Е2-Фотоволтажна ел. централа	2453 м ²	2453 м ²	34.64 %	0.79	/	П	мин 20%	
		2	Е2-Фотоволтажна ел. централа	5584 м ²	5584 м ²			/	П		
		3	Г1-бетонска база	877 м ²	2632 м ²			15.00 m	П+2		
		4	Г1-вага	272 м ²	272 м ²			/	П		
		5	Г1-сепарација и дробилка	9172 м ²	27517 м ²			15.00 m	П+2		
		6	Г1-асфалтна база	3366 м ²	10099 м ²			15.00 m	П+2		
		7	Г3-работилница и сервиси	801 м ²	2403 м ²			15.00 m	П+2		
		8	Е2-електричен ормар	4 м ²	4 м ²			4.00 m	П		
		9	Е2-септичка јама	9 м ²	9 м ²			4.00 m	П		
		10	Е2-бунар	21 м ²	21 м ²			4.00 m	П		
		11	Е2-трафостаница	9 м ²	9 м ²			4.00 m	П		
		12	Б4-администрација	279 м ²	838 м ²			15.00 m	П+2		
		13	Г3-машинска работилница	77 м ²	231 м ²			15.00 m	П+2		
Вкупно:				22925 м ²	52073 м ²	34.64 %	0.79				

Изработил
С. Станковски

Srekjko
Stankovski

По овластување на Градоначалник

Раководител на

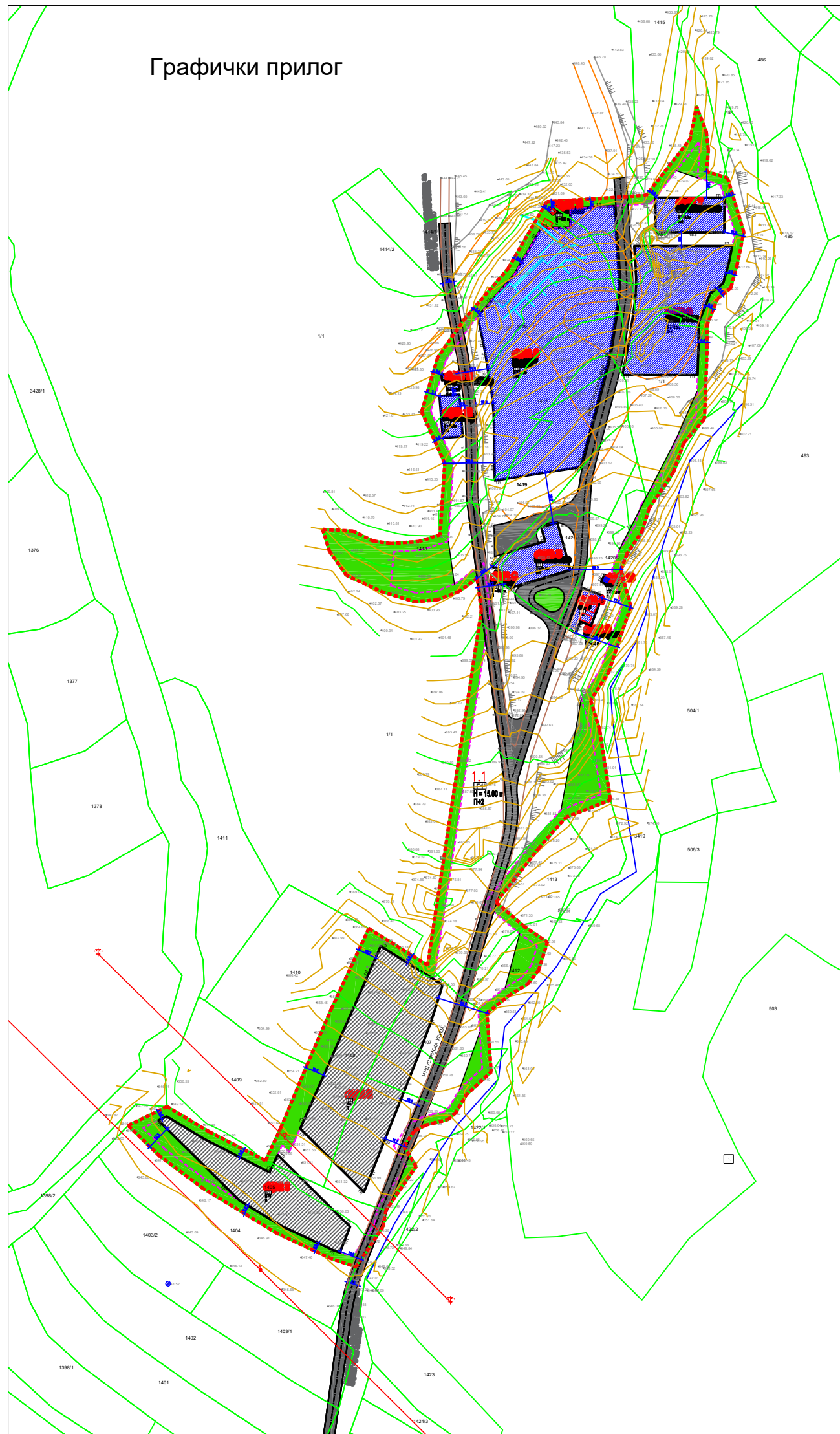
Одделение за урбанизам

Н. Лазаревски

Nikola

Lazarevski

Графички прилог

3.1.5. Општи услови за градење

1. Одредбите за уредување на просторот и графичките прилози се составен дел на архитектонско – урбанистичкиот проект и имаат дејство само врз градителската активност која ќе уследи по стапување во сила на архитектонско – урбанистичкиот проект.
2. Изградбата на нови објекти, изградбата на комуналните објекти и инсталации како и вкупното просторно уредување на предметниот локалитет треба да се изведува согласно законската и подзаконската регулатива, техничките прописи во областа на градежништвото и урбанизмот како и овие параметри што се составен дел на документацијата.
3. Параметрите се применуваат во рамките на утврдената граница на опфатот. Специфичните параметри за уредување на просторот се однесуваат на градежните парцели поединечно.
4. Со архитектонско – урбанистичкиот проект се одредени:
  - намена на земјиштето и градбите,
  - граници на градежната парцела и
  - површини за градење.
  - сообраќајни пристапи и стационарен сообраќај
  - минимален процент за озеленетост.
5. Со овој архитектонско – урбанистички проект се врши разработка на градежната парцела 1.1.
6. Со урбанистичкото решение на овој архитектонско – урбанистички проект, дозволени се и компатибилни класи на намена во однос на основната класа на намена и тоа: Д1, Д2, Д4, Б4, В2, Г2, Г3, Г4 до максимална застапеност во однос на основната класа на намена од 49%, кои сè во склад со дозволеното со членовите 24 – 33, како и табеларните прилози 1 и 2 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (Службен весник на Република Македонија, број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18, 168/18).
7. Процент на изграденост на земјиштето (P) е урбанистичка величина која ја покажува густината на изграденост, односно колкав дел од градежното земјиште е зафатен со градба.

Процентот на изграденост на земјиштето се пресметува како однос помеѓу површината на земјиштето под градбата и вкупната површина на градежното земјиште, изразен во процент. Во површината под градба се подразбира површината ограничена со надворешните ѕидови и столбови на градбата во висина на приземната плоча без надворешните тераси, скали, рампи, патеки и друго.

Коефициент на искористеност (K) на земјиштето е урбанистичка големина која го покажува интензитетот на изграденост на градежното земјиште.

Коефициент на искористеност на земјиштето се пресметува како однос помеѓу вкупната изградена површина, односно збирот на површините на сите изградени катови на градбата и вкупната површина на градежното земјиште, изразен со рационален број до две децимали. Под вкупна изградена површина се сметаат површините на сите надземни етажи.

Во табеларниот приказ што е составен дел на урбанистичкото решение на овој архитектонско – урбанистички проект, прикажани се градежните парцели дефинирани со:

- број на градежна парцела;
- површина на градежна парцела (m^2)
- површини за градење (m^2)
- процент на изграденост (%);
- вкупна површина по катови (m^2)
- коефициент на искористеност (k);
- намена на земјиштето и градбите;
- максимална висина на градбата (m');
- максимален број на катови;

Сите овие одредби се одредени согласно Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (Службен весник на РМ, број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18, 168/18).

8. Котата на приземна плоча на градбите ќе утврди во основните проекти во склад со постојниот терен и планираната нивелација со овој архитектонско – урбанистички проект.
9. Зададените градежни линии се спроведуваат со дозволени пречекорувања од страна на издадените елементи од архитектонска пластика на градбите, а во склад со одредбите на Член 36 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (Службен весник на РМ, број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18, 168/18). Површините од овие пречекорувања не влегуваат во зададената вкупна бруто изградена површина за градење, а во склад со Член 50, став (3) од Правилникот.
10. Во однос на решавањето на проблемот на стационарниот сообраќај потребите за паркирање за градежната парцела ќе се решаваат во рамките на сопствената парцела, со почитување на потребен број паркинг места согласно член 59 и 61 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (Службен весник на РМ, број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18, 168/18).
11. Процентот на озеленетост во рамките на парцелата претставува однос помеѓу површината на градежно земјиште наменето за зеленило и вкупната површина на градежното земјиште изразено во проценти. Со предлог партерното уредување на градежната парцела и урбанистичкото решение – план на зеленило од овој архитектонско – урбанистички проект, одредени се површини под ниско, средно и високо зеленило и презентирани се информативни податоци за процент на озеленетост на градежната парцела. При изработка на основните проекти, решението за партерно уредување и зеленило ќе се доработи, односно усогласи со проектното решение за градбата од тие проекти, при што може да се добијат и други вредности за процентот на озеленетост, но истиот не смее да биде под **20%** на ниво на проектен опфат, а во склад со одредбите на Законот за урбано зеленило (Службен весник на РМ, број 11/18). Оваа планска одредба станува составен дел на условите за градење.
12. Зададените вредности со овој архитектонско – урбанистички проект за површина на градење, бруто развиена површина, процент на изграденост, коефициент на искористеност, катност и височина до хоризонталниот венец на градбите се максимално дозволени вредности. При изработката на основните проекти за градбите, може да се проектираат градби и со помали површини, при што не смеат да ги надминат овие максимални вредности и не смеат да отстапуваат надвор од зададените градежни линии, односно граници на површината за градење.
13. Со урбанистичкото решение на овој архитектонско – урбанистички проект, предвидени се и приклучни места на градбите на водовите од комуналната инфраструктура. При

изработка на основните проекти, трасите на приклучоците ќе се доработат, односно ќе се усогласат со проектните решенија за инфраструктурата од тие проекти.

14. За приклучување кон постојната комунална инфраструктура, како и за изградба на нови бунари или пречистителни станици, задолжително да се почитуваат сите законски и подзаконски акти кои ги регулираат овие инсталации како и да се консултираат сите надлежни институции.
15. Се предвидува можност и за поставување на сопствени трансформаторски и пречистителни станици во согласност на потребите на корисниците. Сите отпадни и атмосферски води откако ќе бидат обработени во пречистителните станици може да се достават до најблискиот реципиент или доколку е во согласност со инвеститорот и потребите на објектите кои се предвидуваат со архитектонско – урбанистичкиот проект.
16. Снабдувањето со вода се предвидува да се одвива преку најблискиот можен приклучок од комуналната водоводна мрежа и се предвидува можност доколку е во согласност со потребите на инвеститорот и на објектите кои се предвидуваат со АУП да се користат сопствени бунари и / или резервоари за вода на локацијата.
17. Рекламите и огласите не смеат да му пречат на нормалното одвивање на сообраќајот, да му штетат или да го менуваат изгледот на архитектонските објекти и групации ниту да пречат на објектите поставени во јавен интерес како јавно осветлување, градски часовници, табли со имиња на улиците и сл.
18. Сметот ќе се одлага во контејнери лоцирани на погодни места во рамките на проектниот опфат, а оттаму ќе се евакуира во општинската депонија.
19. Доколку при реализација на архитектонско – урбанистичкиот проект се појави археолошко наоѓалиште, да се постапи во согласност со одредбите на член 65 од Законот за заштита на културното наследство (Службен весник на РМ, број 20/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13, 137/13, 164/13, 38/14, 44/14, 199/14, 104/15, 154/15, 192/15, 39/16 и 11/18).

За сè што не е регулирано со овие параметри, се применуваат општите и посебните услови од усвоената ЛУПД и стандардите и нормативите утврдени во Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (Службен весник на Република Македонија, број 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18, 168/18).

3.1.6. Мерки за заштита на животната средина

Согласно Законот за животната средина (Службен весник на Република Македонија, број 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18), заштитата и унапредувањето на животната средина е систем на мерки и активности (општествени, политички, социјални, економски, технички, образовни и др.) со кои се обезбедува поддршка и создавање услови за заштита од загадување, деградација и влијание на/врз медиумите и одделните области на животната средина (заштита од осиромашување на озонската обвивка, спречување на штетната бучава и вибрации, заштита од јонизирачко и од не јонизирачко зрачење, заштита од непријатна миризма и користење и депонирање на отпадоците и друг вид на заштита на животната средина).

Животната средина е простор со сите живи организми и природни богатства, односно природните и создадените вредности, нивните меѓусебни односи и вкупниот простор во кој живее човекот и во кој се сместени населбите, добрата во општа употреба, индустриските и другите објекти, вклучувајќи ги и медиумите и областите на животната средина.

Загадување на животната средина е емисија на загадувачки материи и супстанции, која е резултат на човековата активност, во воздухот, водата или почвата, којашто може да биде штетна за квалитетот на животната средина, животот и здравјето на луѓето или, емисија од која што може да

произлезе штета за имотот или која ги нарушува или влијае врз биолошката и пределската разновидност и врз другите пропишани начини на користење на животната средина.

Во доменот на заштитата на животната средина основна цел е преку соодветни плански поставки да се обезбедат услови за непречен развој со истовремено чување на квалитетот на средината за живот и работа.

За остварување на наведената цел, поставките и потребите од заштита на средината се вградуваат во сите домени на урбанистичкото планирање преку проверка и изготвување на современи стандарди и нормативи.

Воздухот е еден од основните елементи за чиста и здрава животна средина, па за негов квалитет неопходно е сите загадувачи, односно сите објекти кои испуштаат штетни материи да користат уреди за пречистување.

Заштитата на квалитетот на атмосферата треба да се остварува преку следните мерки:

- Интегрална контрола на загадувачите на атмосферата (меѓу кои и издувните гасови од моторните возила) и нивното делување и благовремено укажување на критичните метеоролошки појави;
- Примена на соодветни техничко – технолошки мерки;
- Обезбедување услови за ефикасно природно проветрување и користење на доминантни воздушни струења;
- Подигање и оформување на заштитни зелени појаси;
- Комуналната инфраструктура да биде изведена согласно сите технички прописи, така што да нема опасност од загадување на подземните води.

3.1.6.1. Мерки за заштита на воздухот

Државниот мониторинг систем за квалитет на амбиентниот воздух, се состои од 15 мониторинг станици, од кои три се лоцирани во Скопје, а останатите во другите градови низ Републиката.

Во фазата на изградба на предвидените содржини, можно е да се појават одредени локални и краткорочни влијанија врз квалитетот на амбиентниот воздух. Во оваа фаза, мерките за заштита генерално треба да се фокусираат на техничко ниво, преку примена на незагадувачки и одржливи градежни сировини, помошни материјали, и гориво за механизацијата, како и повторна употреба на отпадните материјали. При проектирање и реализација на сите објекти да се имплементираат принципите на енергетска ефикасност, да се предвидат мерки и активности за зголемено искористување на обновливите извори на енергија, пред се сончевата преку поставување на сончеви колектори, како и да се предвиди соодветно заштитно зеленило (пред се околу сообраќајниците). При избор на вегетацијата да се даде приоритет на видовите (автохтони) со висок биоакумулативен капацитет на загадувачки материи.

За сите објекти и инсталации кои се во фаза на проектирање, изградба, реконструкција или експлоатација, задолжително е почитување на пропишаните гранични вредности за емисија на отпадни гасови и пареи. Исто така, задолжително е почитување на пропишаните гранични вредности за емисија на загадувачки супстанции од подвижни извори на загадување.

Емисиите во воздухот согласно Законот за заштита на воздухот од загадување се категоризираат во: емисии од котли, точкасти емисии од стационарни и мобилни извори и потенцијални и фугитивни емисии.

Емисии од котли нема да постојат поради тоа што технологијата на производство на бетон не бара употреба на котел, додека загревањето на просториите се предвидува да биде со висок ефикасни климатизери кои работат на погон на електрична енергија.

Емисии во воздухот при изведба на објектот и пратечката инфраструктура ќе се сведе на појава на фугитивни емисии и тоа во неколку фази:

- при расчистување на теренот, извршување на припремни работи со градежната механизација, ископи на земја,
- самото движење на механизацијата по неасфалтирани терени особено ако активностите се изведуваат во сушниот период од годината,
- доставата на сировините кои се вградуваат во објектот и

Како мобилни извори ќе се појават моторите со внатрешно согорување на целокупната механизација која што е вклучена во изведбените работи, а користи дизел како погонско гориво.

За време пак на експлоатација на бетонската база дополнително оптеретување на воздухот во вид на фугитивна емисија на прашина, постои при:

- доставата на сировините кои се вградуваат во бетонот,
- при полнење на силосите за цемент можна е мала количина на цемент да излегува во атмосферата низ филтрите,
- од работата на постројката за производство на бетон (мешалка и транспортната лента за агрегат);
- прашина од складот за сировина на најситните фракции, при дување на посилен ветар.

3.1.6.2. Мерки за заштита на водите

Секое дејствие или активност со кое се загадуваат водите или се испуштаат отпадни води или непреземање на дејствие, со кое се овозможува загадување на водите или испуштање на отпадни води е забрането согласно Законот за водите (Службен весник на Република Македонија, број 87/2008, 6/2009, 161/2009, 83/10, 51/11, 44/12, 23/13, 163/13, 180/14, 146/15 и 52/16).

Во локалитетот предвидено е отпадните води да се третираат во пречистителна станица пред одведувањето во крајниот реципиент.

3.1.6.3. Мерки за заштита на почвата

При изградбата на предвидените содржини во проектниот опфат да се внимава да не дојде до искористување на земјиштето на начин и обем со кој би се загрозиле неговите природни вредности. За време на градежните активности потребно е да се врши контролирано и внимателно отстранување на површинскиот слој од почвата, ре-употреба на вишокот земјен материјал од ископите, организирано управување со отпадот. Исто така потребно е да се обезбеди вегетациски покривач на почвата околу новоизградените содржини. Со плановите за хортикултура да се утврдат исклучиво декоративни насади.

Со имплементација на предвидените мерки за управување со отпадот, отпадните води, масти, масла, горива, како и со доследно почитување на законската регулатива, ќе се спречи или намали ризикот од загадување на почвата.

Загадувањето на почвата е сведено на минимим поради следниве причини:

- На инсталацијата се предвидени активности со кои се врши само трансформирање на природен материјал;
- Инцидентно истекување на масла од механизацијата и опремата ќе се анулира со посипување на најситната фракција и да се превземе од страна на овластена компанија;
- Отпадната вода од чистењето на мешалката ќе се реискористува
- Внатрешниот транспорт во рамките на инсталацијата ќе се одвива по асфалтиран пат со кружен ток на движење, кое овозможува несметано движење на возила за влез на сировини и излез на готови производи.

Озеленувањето на дворната површина како природен филтер придонесува во намалување на загадувањето на воздухот и почвата, особено кога се застапени и дрвенасти растенија.

- Комуналниот отпад ќе се складира во соодветни канти или контејнери. Со ова се спречува директен контакт на отпадот со почвата и евентуално продирање на штетни материи во неа.

Од работата на предметниот објект околната почва и почвената вегетација нема да биде деградирана. Со превземање на мерките дадени во точка VII.1. Програма за заштита на животната средина може да резимираме дека од работата на предметниот објект околната почва и почвената вегетација нема да биде деградирана и влијанието го категоризираме како ниско.

3.1.6.4. Мерки за заштита од бучава

Во насока на минимизирање на бучавата се препорачува употреба на современа механизација во периодот на изградба на предвидените објекти во проектниот опфат и примена на висококвалитетни изолациски материјали. Изведувачите треба да ги почитуваат роковите за градба дадени од надлежниот орган, правилна организација на градежните активности и почитување на работното време, со цел намалување на вкупното време за градежни активности. Работното време и правила да се воспостават врз основа на потребите за намалување на бучавата.

Дополнително, како мерка за контрола и мониторинг на бучавата, потребно е имплементирање на одредбите од Законот за заштита од бучава во животна средина (Службен весник на РМ, број 79/07, 124/10, 47/11, 163/13 и 146/15), преку подготовка на стратешка карта за бучава и класификација на територијата на општината според степенот на заштита од бучава.

Според својата местоположба овој објект припаѓа во подрачје од III степен на заштита од бучава, дефиниран во Правилникот за локациите на мерните станици и мерните места (Сл. весник бр. 120/08). Максимално дозволените вредности пропишани во Правилникот за гранични вредности на нивото на бучава во животната средина (Сл. весник на РМ бр. 147/08) изнесуваат:

- дење 60 dBA;
- вечер 60 dBA;
- ноќе 55 dBA.

Од ваков тип на објекти не се продуцираат вибрации и нејонизирачко зрачење кои негативно би влијаеле на животната средина и природата.

3.1.6.5. Мерки за управување со отпадот

Создавачите на отпад се должни во најголема можна мера, да го избегнат создавањето на отпад и да ги намалат штетните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето.

Во фазата на изградба неопходно е воспоставување на ефикасен систем за правилно управување со сите видови и количества на отпад што ќе се создадат. При управување со отпадот по претходно извршената селекција, отпадот треба да биде преработен по пат на рециклирање, повторно употребен во истиот или во друг процес за екстракција на секундарните сировини или пак да се искористи како извор на енергија. После соодветниот третман отпадот да се одложи со контролиран транспортен систем на постојната депонија. Создавачот и/или имателот на отпадни материји и емисии ќе ги сноси сите трошоци за санација на евентуално предизвиканите нарушувања во животната средина.

Отпадот кој се создава за време на градење на бетонската база ќе се сведе на земјен материјал, дрвени делови, комунален отпад од градежните работници и сл. Бидејќи бетонските бази не претставуваат големи и захтевни објекти времето на нивна изведба е во рок од 2 месеца што значи дека продукцијата на отпад ќе биде мала. Најголем дел од продуцираниот отпад ќе биде обврска на изведувачот на градежните работи безбедно и одржливо да управува со истоит особено доколку се случи некој дефект на градежна машина.

После започнување со работа на бетонската база се очекува да се продуцираат следните типови на отпад: комунален, мил од таложник, отпадни масла, акумулаторски батерии, гуми од механизација, делови од возен парк.

Комунален отпад ќе се продуцира од вработените неколку лица кои ќе ја опслужуваат бетонската база како и лицата кои вршат достава на сировини односно одвоз на бетон. Комуналниот отпад ќе се собира во пластични канти кои ќе ги празни ЈКП СЦГ и носи на депонија.

Отпадот кој ќе се продуцира од таложникот кој треба да го зафаќа исталожениот цемент и песок кој се продуцира при миење на мешалките за бетон и камионите миксери кои се користат за транспорт на готовиот бетон.

Отпадните масла ќе се генерираат доколку Филип Инженеринг со сопствени камиони врши транспорт на бетонот. Моторното масло е неопходно да се собира во метални буриња и да се чува складирано заштитено од надворешни влијанија и обележно соодветно согласно листата на видови отпади.

Акумулаторите кои ќе се продуцираат ќе се предаваат на добавувачот на акумулаторски батерии, кој принцип треба да се примени и за добавувачот на гуми, додека отпадните метални делови треба селектирано да се складираат времено и да се предаваат на овластена компанија која одржливо ќе управува со истите.

3.1.6.6. Мерки за заштита на биодиверзитетот

Основен услов за намалување на влијанијата врз флората и фауната е примената на предвидените мерки за правилно управување со просторот, воздухот, водите, почвата, нивоата на бучава и отпадот.

При реализација на активностите на терен да се избегне прекумерно искористување или губење на биолошките ресурси и модификација и фрагментација на природните живеалишта, со цел да се намалат или целосно елиминираат негативните последици врз стабилноста на екосистемите на анализираното подрачје.

На локалитетот не е идентификувано постоење на ендемични, загрозени или реликтни видови од флората и фауната, како и карактеристични природни живеалишта.

3.1.7. Мерки за заштита и спасување

Со Законот за заштита и спасување (Службен весник на РМ, број 36/04, 49/04, 86/08, 124/10, 18/11, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16 и 83/18) се уредува системот за заштита и спасување на луѓето, животната средина, материјалните добра, природните богатства, животинскиот и растителниот свет и културното наследство од природни непогоди и други несреќи во мир, вонредна состојба и воена состојба во Република Македонија.

Согласно Законот за заштита и спасување, Законот за управување со кризи (Службен весник на РМ, број 29/05, 36/11, 41/14, 104/15, 39/16 и 83/18) и Законот за пожарникарството (Службен весник на РМ, број 67/2004, 81/2007, 55/13, 158/14, 193/15 и 39/16), задолжително треба да се применуваат мерките за заштита и спасување.

Заштитата и спасувањето во Републиката се организира како единствен систем за откривање и спечување на настанувањето на последиците од настанатите природни и други несреќи и давање на помош во мир, вонредна состојба и воена состојба.

Заштитата и спасувањето претставува поврзан процес за планирање, програмирање, организирање, раководење, командување, координирање, спроведување, финансирање и надзор за навремена и ефикасна превенција како и подготвување, дејствување и отстранување на причините и последиците од природни непогоди и други несреќи.

Заштитата и спасувањето е работа од јавен интерес.

Заштитата и спасувањето во Републиката ги организираат и спроведуваат државните органи, органите на државната управа, органите на единиците на локалната самоуправа, јавните претпријатија, јавните установи и служби, трговски друштва, здруженија на граѓани, граѓаните и силите за заштита и спасување, на начин уреден со овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон, како и нормативите, стандардите и правилата на техничката практика.

Субјектите дадени погоре се должни да организираат заштита и спасување на своите вработени и луѓето затекнати во објектите во моментот на настанување на природната непогода или друга несреќа.

Организацијата на мерките за заштита и спасување опфаќа планирање и подготвување на активности за спроведување на мерките за заштита и спасување.

Спроведувањето на мерките за заштита и спасување од членот 61 на Законот за заштита и спасување, посебно за секоја мерка, со уредба го уредува Владата на Република Македонија.

Органите на државната управа, органите на единиците на локалната самоуправа, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите, се должни да ја предвидат и планираат организацијата на спроведувањето на мерките за заштита и спасување и да спроведат мерки кои се во функција на превенцијата.

Во функцијата на превенцијата се следниве мерки и активности:

- изработка на Процена на загрозеност за можни опасности и План за заштита и спасување од проценети опасности,
- вградување на предвидените и планираните мерки за заштита и спасување во редовното планирање и работа,
- уредување на просторот и изградба на објектите, во функција на заштита и спасување
- воспоставување на организација и систем потребни за заштита и спасување,
- обезбедување на материјална база, персонал и други ресурси потребни за извршување на планираната организација.

Методологијата за содржината и начинот на проценувањето на опасностите и планирање на заштитата и спасувањето, како и нормативите и стандардите врз основа на кои се определуваат државните органи и другите правни лица кои се должни да донесат план за заштита и спасување ги утврдува Владата.

Мерките за заштита и спасување задолжително се применуваат:

- при планирањето и уредувањето на просторот и населбите,
- во проектите, за објекти и технолошки процеси наменети за складирање, производство и употреба на опасни материи, нафта и нејзини деривати, енергетски гасови, јавниот сообраќај, црна и обоена металургија, како и за јавна, административна, културна, туристичко – угостителска дејност и
- при изградба на објекти и инфраструктура.

За ефикасна заштита на населението и материјалните добра, граѓаните на Републиката, единиците на локалната самоуправа, трговските друштва, јавните претпријатија, установите задолжително обезбедуваат средства за лична и колективна заштита, материјално-технички средства потребни за спроведување на мерките за заштита и спасување и за силите за заштита и спасување и соодветно обучен персонал.

Една значајна мерка за заштита и спасување која треба да се почитува во функција на превенција и во функција на заштитата и спасувањето е и уредувањето на просторот и изградбата на објектите согласно сите технички прописи за таков вид на градби.

Во архитектонско – урбанистичкиот проект опфатени се дел од предвидените урбанистичко – технички и хуманитарни мерки за заштита и спасување, согласно намената, согласно член 61 од Законот за заштита и спасување и подзаконските уредби и други правни прописи од оваа проблематика.

Урбанистичко – технички мерки се:

1. Засолнување;
2. Заштита и спасување од поплави;
3. Заштита и спасување од пожари, експлозии и опасни материи;
4. Заштита од неексплодирани убојни и други експлозивни средства;
5. Заштита и спасување од урнатини;
6. Заштита и спасување од техничко-технолошки несреќи;
7. Спасување од сообраќајни несреќи.

Хуманитарни мерки се:

8. Евакуација;
9. Згрижување на загрозеното и настраданото население;
10. Радиолошка, хемиска и биолошка заштита;
11. Прва медицинска помош;
12. Заштита и спасување на животни и производи од животинско потекло;
13. Заштита и спасување на растенија и производи од растително потекло и
14. Асанација на теренот.

При понатамошната изработка со проекти како и при изградба на градбите, мерките за заштита и спасување задолжително треба да се разработуваат детално и истите да се вградат, согласно член 7 од Уредбата за начинот на применување на мерки за заштита и спасување, при планирањето и уредувањето на просторот и населбите, во проектите и при изградба на објектите, како и учество во техничките прегледи (Службен весник на Република Македонија, број 105/ 05).

Мерките за заштита и спасување се однесуваат на заштита од природни непогоди и други несреќи, во мир и во војна и од воени дејствија.

Природни непогоди се земјотреси, поплави, лизгање на земјиште, снежни лавини и наноси, голомразица, град, суша кои со природни неконтролирани сили ја загрозуваат животната средина, животот и здравјето на луѓето, материјалните добра, животинскиот и растителниот свет и културното наследство.

Други несреќи се настани кои се резултат на одредени превиди и грешки во извршувањето на секојдневните стопански и други активности, како и невнимание при ракување со опасни материи и средства за производство, складирање и транспорт на истите (пожари, големи несреќи во патниот, железничкиот и воздушниот сообраќај, несреќи во рудници, индустриски несреќи предизвикани од експлозии и други техничко - технолошки причини, паѓање на радиоактивни врнежи, прадини и талози, излевање на нафта и нафтени деривати, и други отровни хемикалии, експлозии на гасови, запаливи течности и гасови, како и други отровни хемикалии, експлозии на гасови, запаливи течности и гасови, како и други горливи матери кои со воздухот создаваат експлозивни смеси и други експлозивни материјали од поголем размер).

Дел од природните непогоди и другите несреќи можат да се јават и во границите на проектниот опфат.

3.1.7.1. Засолнување

Согласно член 62 од Законот за заштита и спасување, засолнувањето опфаќа планирање, изградба и користење на јавните засолништа, одржување и користење на изградените засолништа и на другите заштитни објекти за заштита на населението, материјални добра и културното наследство во Републиката.

Јавните засолништа се планираат согласно со програмата на Владата за мерките за заштита и спасување и програмата на единицата на локалната самоуправа на општина Чучер-Сандево за мерките за заштита и спасување и истите се вградени во урбанистичките планови.

Начинот на изградба на јавните засолништа и одржувањето и користењето на веќе изградените засолништа и другите заштитни објекти и определување на потребниот број на засолнишни места со Уредба се утврдува од Владата (Службен весник на РМ, број 80/05).

Организација и спроведувањето на засолнувањето е определено со Уредбата за спроведување на засолнувањето (Службен весник на Република Македонија, број 93/05).

Обврска за планирање, подготвување на активности за спроведување и спроведување на засолнувањето имаат органите на државната управа, органите на општините, односно градот Скопје, јавните претпријатија, установите и службите и трговските друштва.

На инвеститорите на објекти за кои во Законот со заштита и спасување е утврдена обврска за изградба на засолништа, надлежниот орган на општината односно органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредување на просторот, им го определува потребниот број на засолнишни места, што инвеститорот треба да ги изгради во објектот што го гради или надвор од него, според условите за градење, а врз основа на Мислењето од Дирекцијата за заштита и спасување кое е составен на проектната документација.

3.1.7.2. Заштита и спасување од поплави

Заштитата и спасувањето од поплави опфаќа регулирање на водотеците, изградба на заштитни објекти, одржување и санирање на оштетените делови на заштитните објекти, набљудување и извидување на состојбите на водотеците и високите брани, заштитните објекти и околината, обележување на висинските коти на плавниот бран, навремено известување и тревожење на населението во загрозеното подрачје, спроведување на евакуација на населението и материјалните добра од загрозеното подрачје, обезбедување на премин и превоз преку вода, спасување на загрозените луѓе на вода и под вода, црпење на водата од поплавените објекти и извлекување на удавените, обезбедување на населението во поплавените подрачја со основните услови за живот и учество во санирање на последиците предизвикани од поплавата.

3.1.7.3. Заштита и спасување од пожари, експлозии и опасни материи

При изработката на Основните проекти предвидени се пропишани мерки за заштита од пожари, согласно член 68 Законот за заштита и спасување и Законот за пожарникарството, како и Правилникот за мерките за заштита од пожари, експлозии и опасни материи (Службен весник на Република Македонија, број 32/11 и 145/13), Правилникот за суштинските барања за заштита од пожар на градежните објекти (Службен весник на РМ, број 94/09), Правилникот за техничките нормативи за хидрантска мрежа за гасење на пожари (Службен весник на Република Македонија, број 31/06), Правилникот за суштинските барања за градежните објекти (Службен весник на Република Македонија, број 74/06), Правилникот за изборот на видовите и на количините на противпожарните апарати со кои треба да располагаат правните лица и граѓаните, како и за критериумите што треба да ги исполнуваат правните лица кои што вршат сервисен преглед и контролно испитување на противпожарните апарати (Службен весник на Република Македонија, број 105/05), Правилникот за начинот на определување на места на кои задолжително треба да се наоѓаат уредите и инсталациите за заштита од пожари, другата противпожарна опрема, средствата за гасење на пожари и противпожарните апарати, нивното одржување во исправна состојба, посебното обележување и достапност за употреба (Службен весник на Република Македонија, број 74/06 и 76/07) и други позитивни прописи со кои е регулирана оваа проблематика.

Заштитата и спасување од пожари, експлозии и опасни материи опфаќа мерки и активности од нормативен, оперативен, организационен, надзорен, технички, образовен, воспитен и пропаганден карактер.

Заштитата и спасување од пожари, експлозии и опасни материи се планира, организира и спроведува во сите објекти и места со превентивни и оперативни мерки.

Превентивни мерки за заштитата и спасување од пожари, експлозии и опасни материи, се активности кои се планираат и спроведуваат со примена на техничките нормативи при проектирање и изградба на објектите.

Оперативните мерки за заштитата и спасување од пожари, експлозии и опасни материи се активности за откривање, спречување на ширење и гасење на пожари и експлозии, утврдување на

причините за настанување на пожари и експлозии, како и давање помош при отстранување на последиците предизвикани од пожари, експлозии и опасни материи.

Органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа, трговските друштва, јавните претпријатија, установите и службите, се должни да имаат соодветни уреди и инсталации за заштита од пожари, друга противпожарна опрема, средства за гасење на пожари и противпожарни апарати, според пропишани стандарди.

Од урбанистички аспект противпожарната (ПП) заштита предвидува:

- брз и непречен пристап до градбите;
- градбите се предвидуваат од лесни материјали со помали тежини, со примена на огноотпорни материјали,
- при планирањето е водено сметка за обезбедување на доволни растојанија меѓу градбите,
- со сообраќајното решение и начинот на кој се предвидува изградбата на градбите овозможен е пристап на противпожарно возило од повеќе страни,
- планирана е хидрантска мрежа околу градбите.

Секундарната сообраќајна пристапна улица е со доволна ширина и е со задоволувачки осовински притисок, што овозможува непречено и брзо движење на противпожарните возила, инсталациите, уредите и постројките треба да се изведат на начин да не претставуваат опасност за предизвикување на пожари и експлозии. Просторот е опслужен од Територијалната противпожарна единица „Автокоманда“, која е опремена со противпожарни возила и со обучени лица за дејствување во случај на пожар. Во склоп на сервисните дејности, самиот инвеститор согласно Закон треба да обезбеди потребна противпожарна опрема. Обезбедена е доволна количина на вода за гасење на пожар. Во понатамошната изработка на основни проекти, задолжително да се реши громобранска инсталација со цел да нема појава на зголемено пожарно оптоварување согласно Правилникот за стандарди за заштита на објекти од атмосферски празнења (Службен весник на Република Македонија, број 101/2000).

Предвидената сообраќајна инфраструктура за пристап е со соодветни квалитетни хоризонтални и вертикални елементи на коловозот и овозможува непречена интервенција на противпожарните возила. Падот на улицата е со мали вредности и е погоден за одвивање сообраќај.

3.1.7.4. Заштита од неексплодирани убојни и други експлозивни средства

Согласно Законот за заштита и спасување, заштитата од неексплодирани убојни и други експлозивни средства опфаќа пребарување на теренот и пронаоѓање, пронаоѓање на неексплодираните убојни средства, обележување и обезбедување на теренот, онеспособување и уништување на сите видови на неексплодирани убојни и други експлозивни средства како и транспорт до определеното и уреденото место за уништување и безбедносни мерки за време на транспортот.

Онеспособување и уништување на сите видови на неексплодирани убојни и други експлозивни средства се врши на местото на пронаоѓање, ако за тоа постојат безбедносни услови.

Поради ова при преземање на активности за градба на објектите потребно е теренот да се испита.

Стандардните оперативни процедури за заштита од неексплодирани убојни и други експлозивни средства ги пропишува директорот на Дирекцијата за заштита и спасување.

3.1.7.5. Заштита и спасување од урнатини

Заштитата и спасувањето од урнатини согласно член 81 од Законот за заштита и спасување, опфаќа превентивни и оперативни мерки.

Превентивни мерки за заштита и спасување од урнатини се активностите кои се планираат и спроведуваат со просторното и урбанистичкото планирање, како и при изготвување на овој Архитектонско-урбанистички проект и со примена на техничките нормативи при проектирањето на објектите.

Оперативните мерки за заштита и спасување од урнатини се активностите за извидување на урнатините, пронаоѓање на затрупаните, осигурување на конструкцијата на оштетените и поместените делови на објектите заради спречување на дополнително уривање, преземање на мерки за заштита од дополнителни опасности, извлекување на затрупаните, давање на прва медицинска помош и извлекување на материјалните добра.

Заштитата и спасувањето се применува на објекти кои можат да бидат изложени на разни дејства:

- од природни непогоди: земјотреси, лизгање и одронување на теренот, поплави и др.
- од технички катастрофи: експлозии, последици од некавалитетна градба, дотраени конструкции од објекти, пожари и др.,
- од воени дејства како последица од воздушни напади, артилериско оружје, експлозии и неексплодирани убојни средства и др.

Изложеноста на објектите на дејствија кои предизвикуваат урнатини се утврдува во Процената на загрозеност од природни непогоди и други несреќи.

Во архитектонско – урбанистичкиот проект е утврден претпоставениот степен на урнатини, нивниот однос според слободните површини и степенот на проодност на сообраќајниците и зоните на тотални урнатини, врз основа на што е изработено планираното решение.

При планирањето да се води сметка да не се создаваат тесни грла на сообраќајниците, зони на тотални урнатини.

Според очекуваните сеизмички интензитети оваа локација се наоѓа во зона на потреси од 9° по МЦС скалата.

Се предвидува асеизмичка градба, како можна превенција, со помала количина на градежен материјал и релативно помали тежини.

Во случај на можни разурнувања, планираното сообраќајно решение обезбедува:

- брза и непречена евакуација на луѓето (нема тесни грла),
- брз пристап на екипите за спасување и нивните специјални возила,
- непречена интервенција во кругот на катастрофата,
- штетите да се сведат на минимум,
- брза санација на последиците.

За инфраструктурната мрежа не се предвидуваат посебни урбанистички мерки од природни катастрофи.

Другите елементи за заштита од земјотреси, како природна катастрофа, да се утврдат со посебниот елаборат за асеизмичка градба во делот на статиката и динамичка анализа на градбите, како составен дел на основните проекти.

Потребни се геомеханички испитувања на теренот.

3.1.7.6. Спасување од сообраќајни несреќи

Влезовите во локалитетот, како и сообраќајните елементи во самата градежна парцела се соодветно решени. Оттаму, можноста за сообраќајни несреќи е минимална.

3.1.7.7. Евакуација

Согласно член 84 и 85 од Законот за заштита и спасување, со евакуацијата се врши планско, организирано и контролирано пресметување на населението, материјалните и културните добра на Републиката, од загрозените во побезбедните подрачја.

Евакуацијата се извршува доколку со други мерки не е можно да се спречат ефектите од природни непогоди и други несреќи.

3.1.7.8. Згрижување на загрозеното и настраданото население

Згрижување на настрадано и загрозено население е предвидено огласно член 86 од Законот за заштита и спасување. Згрижувањето опфаќа прифаќање, сместување и обезбедување на основните услови за живот на настраданото и загрозеното население.

3.1.7.9. Радиолошка, хемиска и биолошка заштита

Согласно член 87 од Законот за заштита и спасување, радиолошка, хемиска и биолошка заштита опфаќа мерки и средства за навремено откривање, следење и контрола на опасностите и последиците од несреќи со опасни материи, како и последиците од радиолошко, хемиско и биолошко оружје, преземање на мерки за заштита и отстранување на последиците од нив.

Сопствениците на објекти во кои се произведуваат и складираат опасни материи, сопствениците на транспортни средства, како и сопствениците и корисниците на објектите и уредите кои се наменети за јавно снабдување со вода, производство, сообраќај и складирање на животни, лекаства и сточна храна, јавните здравствени служби, како и сопствениците на објекти во кои се врши згрижување и образование на децата, се должни да обезбедат заштитни средства и да ги извршуваат пропишаните мерки за радиолошка, хемиска и биолошка заштита.

Планирањето и подготвувањето на активностите за спроведување на мерката радиолошка, хемиска и биолошка заштита се врши од страна на органите на државната управа, органите на единиците на локалната самоуправа, јавните претпријатија, установи, служби и трговски друштва.

3.1.7.10. Прва медицинска помош

Прва медицинска помош согласно член 88 од Законот за заштита, опфаќа превземање на хигиено-епидемиолошки мерки, укажување на прва медицинска помош со стандардни и прирачни средства на местото на повредувањето-заболувањето, медицинска тријажа на повредените и болелите и транспорт до најблиските здравствени установи.

Потребната организација за спроведување на прва медицинска помош се утврдува во плановите за заштита и спасување.

Временскиот рок за дејствување на возилата за брза помош зависи од оддалеченоста на најблиската болница или поликлиника, која за овој плански опфат во реонот на Градска Болница - Скопје би изнесувал од 5 до 10 мин.

3.1.8. Мерки за спречување на бариери за лицата со инвалидност

Составен дел на овој архитектонско – урбанистички проект се конкретни мерки за создавање на услови за непречено движење на лица со инвалидитет во рамките на проектниот опфат.

За обезбедување на непречено движење на лицата со инвалидитет, сите пешачки површини се планирани со континуирана нивелета без скалести денивелации, со најголем подолжен наклон од 8,33%.

Поставувањето на трајна и времена урбана опрема на јавните пешачки површини не смее да претставува архитектонска бариера и да го попречува или отежнува пешачкиот сообраќај, а особено на лица со инвалидност со колички.

При изработка на основните проекти за градежните парцели, се препорачува примена на одредбите на Правилникот за начинот на обезбедување на непречен пристап, движење (хоризонтално и вертикално), престој и работа на лица со инвалидност до и во градби со јавни и деловни намени (Службен весник на РМ, број 17/15), одредбите на членовите 109 – 123 од Правилникот за стандарди и нормативи за проектирање (Службен весник на РМ, број 60/12, 29/15, 32/16 и 114/16), како и одредбите на членовите 75 – 79 од Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (Службен весник на РМ, број 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18).

3.1.9. Мерки за заштита на културното наследство

Во рамките на проектниот опфат нема заштитени добра и добра за кои основано се претпоставува дека претставуваат културно наследство.

Сепак, во склад со одредбите на Член 65 од Законот за заштита на културното наследство (Службен весник на РМ, број 20/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13, 137/13, 164/13, 38/14, 44/14, 199/14, 104/15, 154/15, 192/15, 39/16 и 11/18), ако во текот на изведувањето на градежни, земјоделски или други работи се дојде до археолошко наоѓалиште, односно предмети од археолошко значење, изведувачот на работите е должен веднаш, а најдоцна во рок од три дена:

1. Да го пријави откритието во смисла на членот 129 став (2) на овој Законот;
2. Да ги запре работите и да го обезбеди наоѓалиштето од евентуално оштетување и уништување, како и од неовластен пристап и
3. Да ги зачува откриените предмети на местото и во состојбата во која се најдени.

Став (2) од Членот 129 од Законот подробно опишува дека случајното откритие на заштитено добро или на добро за кое основано се претпоставува дека претставува културно наследство се пријавува веднаш и се смета дека е извршено ако пријавата е доставена непосредно на надлежната јавна установа за заштита или до Министерството за внатрешни работи. Доколку пријавата е доставена до Министерството за внатрешни работи, тоа ја доставува пријавата до надлежната јавна установа.

3.1.10. Мерки за заштита на воздушен сообраќај

Предметниот опфат се наоѓа во зоната на аеродромот Спортски аеродром Скопје - Стенковец, во г.н. хоризонтална рамнина, со елевација од 363мнв, односно на 2278м северозападно од референтната точка на аеродромот, каде што се пропишани посебни услови за градба од аспект на безбедноста на воздушниот сообраќај.

Согласно член 76 од Законот за воздухопловство, погребно е во наведената документација, заради одржување на безбедноста на воздушниот сообраќај, да се вметнат следните одредби:

- Максималната височина на било кој објект или надземна сгруктура во зафатот да не ја надминува елевацијата од 363мнв.
- Издвоени антенски столбови или столбови посгавени на објект со височина поголема од 15м.
- Оџаци со височина поголема од 30м.
- Ветерници.

Согласно Решение издадено од Агенција за Цивилно воздухопловство, со архивски број УП 12-158/2020 од 27.04.2020г, при изработка на проектно-техничка документација задолжително да се почитува член 68 од Законот за воздухопловство (“Службен весник на РМ” бр. 14/06, 24/07, 103/08, 67/10, 24/12, 80/12, 155/12, 42/14, 97/15, 152/15, 27/16, 31/16, 64/18 и 220/19) и да се запазат следните мерки:

- 1.3 Објектите да се изведат согласно доставениот Архитектонско урбанистичкиот проект (АУП) со техн.бр. 0801/147/20 од април 2020 година, изработен од БИЛД Урбан дооел Скопје.